

AVVERKNING AV KANTTRÄD OCH UNDERHÅLLSRÖJNING

Svenska Kraftnät är ett statligt affärsverk med uppgift att förvalta Sveriges stamnät för elkraft, som omfattar ledningar för 400 kV och 220 kV med stationer och utlandsförbindelser. Verket har också systemansvaret för el och naturgas. Svenska Kraftnät utvecklar stamnätet och elmarknaden för att möta samhällets behov av en säker, miljövänlig och ekonomisk elförsörjning. Därmed har verket också en viktig roll i klimatpolitiken. Vi har över 300 anställda – de flesta vid huvudkontoret i Sundbyberg. Vi har även kontor i Sundsvall, Halmstad och Sollefteå. Ytterligare flera hundra personer sysselsätts på entreprenad för drift och underhåll av stamnätet runt om i landet. År 2008 var omsättningen ca 7 700 miljoner kronor.

SVENSKA KRAFTNÄT

BOX 1200
172 24 SUNDBYBERG
STUREGATAN 1

WWW.SVK.SE

TEL 08 475 80 00
FAX 08 475 89 50

Dagens samhälle är sårbart och vi är beroende av el för att vardagen ska fungera. Oplanerade avbrott i elleveranserna drabbar elanvändaren hårt. För att säkra leveransen av el är det viktigt att elnätet underhålls och att marken under ledningarna hålls fria från vegetation. Vårt samarbete med markägare är därför viktigt. Detta faktablad beskriver hur vi sköter underhållet under våra kraftledningar.

SÄKRA ELLEVERANSER – ETT VIKTIGT ANSVAR

Elnätsföretagen har ansvar för att elnäten är säkra och att elen kan transporteras till elanvändaren. Det som reglerar ansvaret är bland annat ellagen, förordningen om elektriska starkströmsanläggningar och föreskrifterna om elektriska starkströmsledningar. Det finns också tydliga regler i koncessionsbeslutet – det tillstånd att driva en elledning som elnätsföretagen får från Energimarknadsinspektionen.

En viktig del av leveranssäkerheten är att regelbundet röja kraftledningsgatorna från buskar och träd som står för nära ledningarna. Träd kan innebära en fara eftersom de kan falla på ledningen eller växa in i ledningen med strömvabrott som följd. Lika viktigt är att själva elnäten, och den utrustning som ingår, underhålls med jämna mellanrum.

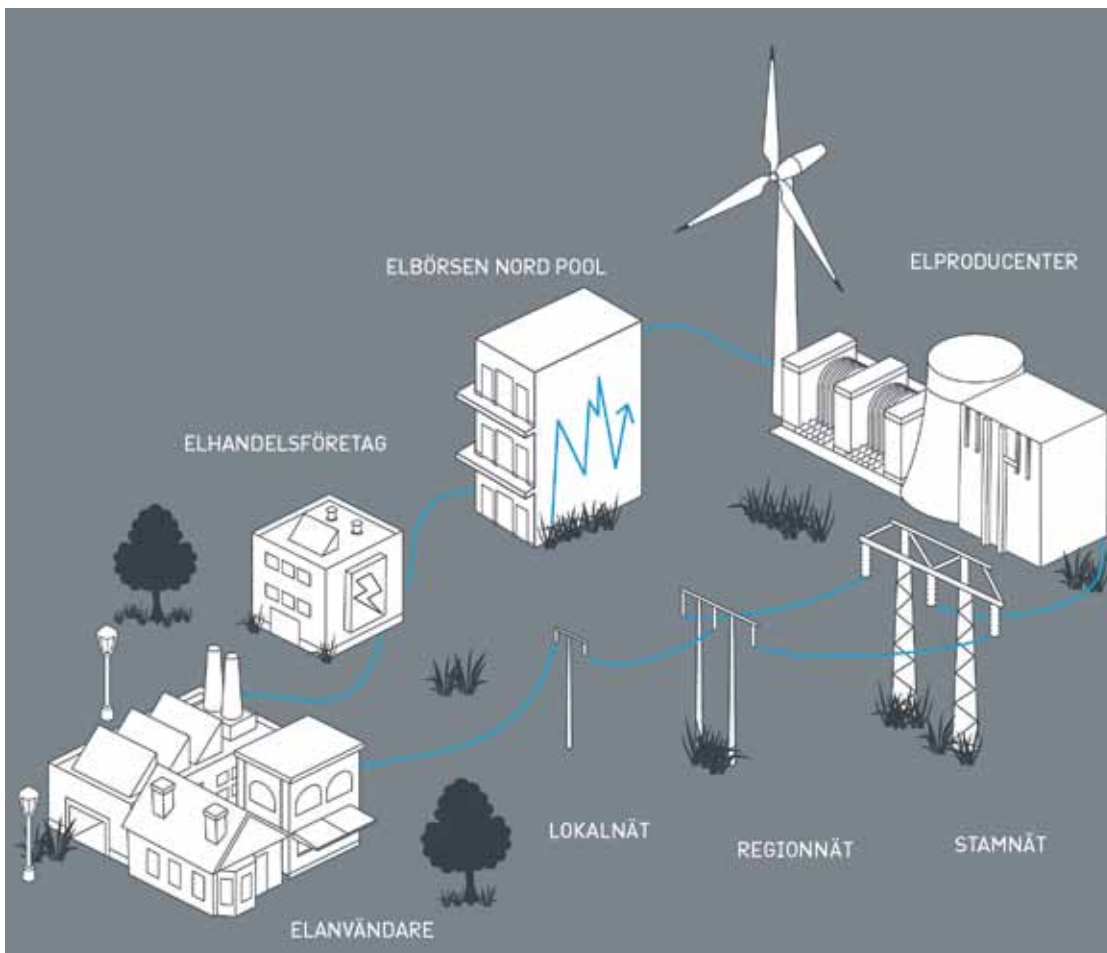
TRE NÄTNIVÅER I SVERIGE

Det finns tre nätnivåer i Sverige. Stamnätet har den högsta spänningsnivån (220 kV och 400 kV). Det ägs av staten och förvaltas av Svenska Kraftnät. Stamnätet fungerar som elens motorvägar och transporterar elen från de stora elproducenterna till nätnivån under stamnätet. Stamnätet är totalt cirka 15 000 kilometer långt.

Nivåerna under stamnätet är regionnät och lokalnät. Dessa ägs av företag som Vattenfall, Fortum, E.ON och av företag med lokal anknytning.

STAMNÄTET BEHÖVER INTE VÄDERSÄKRAS PÅ SAMMA SÄTT SOM LOKALNÄTET

I en del fall grävs lokalnätsledningarna ner för att "vädersäkras" – dvs. säkras från väder och vind som kan orsaka att träd faller ned på ledningarna. För den här typen av nät kan detta vara nödvändigt eftersom ledningsgatorna för lokalnät inte behöver vara så breda. Det är inte aktuellt att gräva ner stamnätet av den anledningen, eftersom stamnätsledningarna hänger mycket högre upp och ledningsgatan är betydligt bredare. Ändå är det viktigt att ledningsgatan under stamnätet röjs regelbundet.

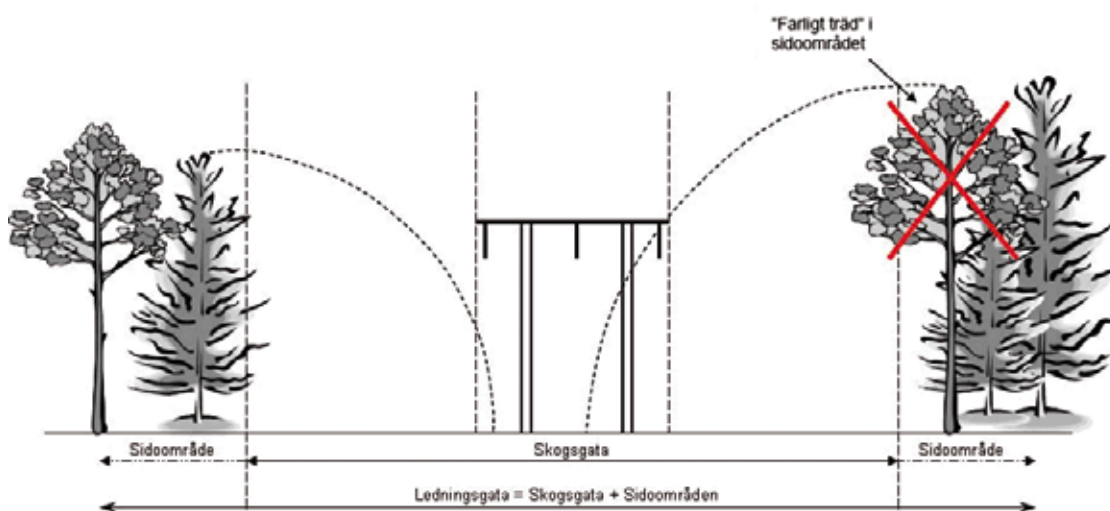
Bilden visar de tre olika nätnivåerna. Den visar också hur elmarknaden fungerar i Sverige: Elen transporteras från elproducenten till elanvändaren via de olika spänningsnivåerna stamnät, regionnät och lokalnät. Elproducenten (kraftverket) säljer sin el antingen via elbörsen Nord Pool eller direkt till en elleverantör. Elleverantören säljer elen till elanvändaren. Elnätsföretaget i lokalnätet distribuerar elen i ledningarna till elanvändaren.

VEGETATIONEN BEHÖVER RÖJAS

Området under en kraftledning kallas ledningsgata. I skogsmark består den av en skogsgata med sidoområden. I skogsgatan röjer vi bort alla högväxande träd och buskar. De träd och buskar som inte blir så höga i växten, t.ex. enar, lämnas kvar om de inte stör vår tillsyn av ledningen eller riskerar att skada ledningen på något sätt. Genom att vi röjer skogsgatan kan den också användas

som körväg för skogsmaskiner och för att komma åt ledningen och ledningsstolparna när ledningen behöver underhållas eller repareras.

Utanför skogsgatan, i sidoområdena, avverkas sådana träd som kan falla omkull och skada ledningarna. De brukar kallas "farliga träd" på fackspråk, eftersom de är farliga för ledningen. Träden markeras och avverkas, oftast med hjälp av skogsmaskiner. Om marken är känslig, t.ex. så

Bilden visar skogsgatan (närmast under ledningen) och sidoområdena.

För att säkra elleveranserna är det viktigt att alla träd som kan vara en fara för ledningen tas bort, oavsett trädslag, ålder och grovlek.

fuktig eller blöt att en maskinell avverkning riskerar att kraftigt skada marken, görs avverkningen istället manuellt med motorsåg. Alternativt väntar vi tills det blir tjäle i marken eftersom den då inte skadas på samma sätt av tunga maskiner.

Sidoområdena är ofta cirka 10 meter breda. Bredden varierar beroende på hur terrängen ser ut och på hur ledningen är konstruerad. De "farliga träden" gallras ut. Då skapas ett skogsbryn i de båda sidoområdena som kan gynna artrikedomen av växter och djur.

REGELBUNDET UNDERHÅLL ÄR VIKTIGT

Röjning av skogsgatan längs kraftledningen görs normalt vart åttonde år. Dessutom görs en röjningsbesiktning vart fjärde år då gatan kontrolleras och röjs på vegetation som växer för nära ledningen. Innan röjningen startar informeras alla berörda markägare om det planerade arbetet.

Vi gör först en bottenröjning då klenare träd och buskar i skogsgatan tas bort. Träden som riskerar att växa för nära ledningen inom de närmsta åtta åren, dvs. fram till nästa underhållstillfälle, markeras med en färgmarkering i skogsgatan. De träd som står utanför skogsgatan, i sidoområdet, får två färgmarkeringar.

Ibland kan det dröja mellan röjning och avverkning. Det kan ha olika orsaker. Avverkningen anpassas till årstiderna, till andra avverkningar i området och till de entreprenörer som ska göra avverkningen. Den anpassas också till växt- och djurlivet på platsen. Om ledningen går genom särskilt känsliga områden har vi samråd med olika myndigheter.

PÅVERKAN PÅ NÄRMILJÖN

Eftersom kantträd avverkas och röjning görs vart åttonde år har närmiljön runt ledningen såsmåningom anpassat sig till de återkommande störningarna.

Åtgärderna i skogsgatan innebär att högväxande vegetation tas bort. Detta minskar beskuggningen och kan missgynna de skogsarter som föredrar mörka och fuktiga biotoper. Sedan ledningen byggdes har naturmiljön dock anpassat sig till de nya förhållandena.

Om underhållet medför att solinstrålningen ökar vid exempelvis ett vattendrag, kan man ta hänsyn genom att lämna en zon av lågväxande vegetation längs vattendraget. Det gör att en del av beskuggningen kan behållas.

Avverkningen och röjningen skapar ett öppet landskap och skogsbryn i ledningsgatan. Det gynnar hävdberoende arter som exempelvis vädndätfjäril, bastardsvärmare, granspira, blåsuga och skogsklocka.

Ledningsgatorna kan fungera som refugier och spridningskorridorer för arter som är beroende

UNDERHÅLLSPLAN FÖR VEGETATIONEN

Varje år	Besiktning för att kontrollera behovet av underhåll. Åtgärder görs genast om det behövs.
Med 4 års mellanrum	Röjningsbesiktning.
Med 8 års mellanrum	Röjning. Avverkning av »farliga träd«.

Kraftledningsgator kan hysa många intressanta växt- och djurarter. Eftersom allt färre marker i Sverige hålls öppna genom bete eller slåtter har arter som är knutna till ängs- och betesmarker svårt att överleva. De röjda kraftledningsgatorna skapar sådana miljöer. Här har den sällsynta Vändnätfjärilen, *Euphydryas aurinia*, hittats i en ledningsgata.

av regelbunden hävd. Spridningskorridorer är viktiga för att arter ska kunna röra sig mellan olika habitatområden, som i dagens landskap kan ligga spridda och isolerade.

Kraftledningsgatornas betydelse för arter och biotoper har ökat i takt med att de traditionella jordbrukslandskapet har minskat. Ledningsgator har en stor roll att spela för hävdberoende arter både nu och i framtiden.

LÄS MER

På www.svk.se finns information om vårt miljöarbete. Där finns också broschyrer och riktlinjer att ladda ner. Broschyrer finner du under valet Publicerat och riktlinjer finner du under valet Tekniska krav.